

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 § i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät ändras. Det föreslås att sammansättningen av delegationen för säkerhetsnätets verksamhet ändras så att också välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen har en gemensam representant. Syftet med propositionen är att säkerställa att alla centrala aktörer och användargrupper som styr säkerhetsnätets verksamhet är företrädare i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. I delegationen har Finlands Kommunförbund tidigare företrätt räddningsväsendet och den prehospitla akutsjukvården, eftersom kommunerna tidigare har haft ansvaret för att ordna tjänsterna inom dessa sektorer. I dagsläget har välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen dock ansvaret för att ordna dessa tjänster.

Lagen avses träda i kraft våren 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
3 Målsättning	5
4 Förslagen och deras konsekvenser	5
4.1 Förslag	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	5
5 Alternativa handlingsvägar.....	6
6 Remissvar	7
7 Ikraftträdande	7
LAGFÖRSLAG.....	8
Lag om ändring av 17 § i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät.....	8
BILAGA	9
PARALLELLTEXT	9
Lag om ändring av 17 § i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät.....	9

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Efter att välfärdsområdena inrättades överfördes räddningsväsendet och ansvaret att ordna prehospita akutsjukvård från kommunerna till välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen. Dessa aktörer saknar emellertid företrädare i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, om vilken det finns bestämmelser i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät (10/2015, *Tuve-lagen*). Tidigare har Finlands Kommunförbund rf varit företrädare för dessa funktioner i delegationen. När delegationen tillsattes för perioden 2023–2024 uppmanade bland andra justitiekanslern finansministeriet att bereda de ändringar som behövs för att bestämmelserna om delegationen ska vara förenliga med lagstiftningen om inrättande av välfärdsområden.

Regeringspropositionen har beretts vid finansministeriet. Vid beredningen av propositionen har man hört social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab, välfärdsområdena och Finlands Kommunförbund rf.

Propositionsutkastet var på remiss i tjänsten utlåtande.fi under perioden 17 oktober–29 november 2023. Finansministeriet efterlyste remissvar av dem som för närvarande använder säkerhetsnätet, av de aktörer som för närvarande är företrädare i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet samt av välfärdsområdena och kommunerna och olika aktörer som företräder dem. Totalt sändes utkastet på remiss till 336 instanser. Inom den utsatta tiden lämnades sammanlagt 14 remissvar. Remissvaren finns att läsa i statsrådets tjänst för projektinformation (projektbeteckning VM035:00/2023).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Bestämmelser om den offentliga förvaltningens säkerhetsnät, dess tjänster och användningen av tjänsterna samt om annan säkerhetsnätetsverksamhet finns i Tuve-lagen. Syftet med säkerhetsnätet är att erbjuda centrala myndigheter som ansvarar för säkerheten och statsledningen, inklusive ministerierna, en datakommunikationslösning med hög beredskaps- och säkerhetsnivå samt informations- och kommunikationstekniska tjänster. Enligt 1 § i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät är syftet med lagen att under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden säkerställa att den kommunikation som samarbetet mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och obruten samt att säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell.

I 2 § föreskrivs en skyldighet att använda säkerhetsnätet. Syftet med bestämmelsen har varit att tydligt definiera de myndighetsfunktioner där nätet och dess tjänster alltid ska användas. Enligt 2 § gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet myndigheternas interna, inbördes och externa samarbete och kommunikation som ansluter sig till statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten, gränssäkerheten, räddningsverksamheten, sjöräddningen, nödcentralsverksamheten, invandringen och den prehospita akutsjukvården och där kraven på hög beredskap eller hög säkerhet iakttas. Därmed omfattar skyldigheten att använda säkerhetsnätet bland annat den prehospita akutsjukvården och räddningsväsendet.

Räddningsväsendets och den prehospita akutsjukvårdens roll och omfattning som användare av säkerhetsnätet beskrivs bäst av deras andel av den totala omsättningen för säkerhetsnätetsverksamheten, vilken 2022 var cirka 171,2 miljoner euro. Räddningsväsendets och

den prehospitala akutsjukvårdens andel av säkerhetsnätets verksamhetens totala affärsverksamhet uppgick samma år till cirka 10 miljoner euro (cirka 5,8 procent). Ändringar i användningsvolymerna är dock att vänta när välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen under 2023 fortsätter med ibruktagandet av säkerhetsnätets tjänster, en process som räddningsverken, sjukvårdsdistrikten och samkommunerna redan har inlett. Vilken den slutliga användningsvolymen blir klarnar under åren 2023 och 2024. Vid beredningen av propositionen har det bedömts att välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens andel av säkerhetsnätets verksamhetens omsättning kommer att uppgå till cirka 10–15 procent på slutrakan av ibruktagandet av säkerhetsnätet, ökningen av den totala omsättningen beaktad.

Säkerhetsnätets verksamhet består av två delområden: säkerhetsnätet och styrningen av säkerhetsnätet. Tuve-lagens 17 § innehåller bestämmelser om delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. Delegationen finns som finansministeriets stöd vid den styrning och tillsyn som avses i 14 §. I förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 35/2014 rd), som ledde till stiftandet av lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät, underströk även utskottet att det i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet uttryckligen är delegationen som är det forum som i praktiken har möjlighet att säkerställa att lagens bestämmelser följs och att verksamheten i säkerhetsnätet kan samordnas. Utskottet konstaterade även att delegationen har en exceptionellt viktig uppgift i säkerhetsnätets verksamhet. På grund av delegationens viktiga funktion är målet att alla användargrupper och centrala aktörer som styr säkerhetsnätets verksamhet ska vara företrädare i delegationen.

I delegationen har räddningsväsendet och den prehospitala akutsjukvården hittills företrätt av Finlands Kommunförbund rf, eftersom kommunerna har haft organiseringsansvaret för dessa funktioner. Kommunerna i ett räddningsområde har tillsammans ansvarat för att organisera räddningsväsendet i samarbete med varandra. Sjukvårdsdistrikten, för vilka kommunerna har bildat samkommuner, har ansvarat för ordnandet av prehospital akutsjukvård. Efter det att lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät stiftades har det emellertid bildats 21 välfärdsområden i Finland. De uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som kommunerna tidigare ansvarade för har överförts till välfärdsområdena. För Nyland utarbetades en särskild lösning där området delades in i fyra välfärdsområden med ansvar för att ordna uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet inom varje område. För Helsingfors stad kvarstod dock skyldigheten att ordna social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster som stad. Välfärdsområdena inledde sin verksamhet 2023.

Efter det att välfärdsområdena inrättades hade kommunerna inte längre sådana uppgifter som krävde användning av säkerhetsnätet. Kommunerna har dock även i fortsättningen möjlighet att enligt överenskommelse använda säkerhetsnätet för till exempel befolkningsskyddsuppgifter som anknyter till räddningsverksamhet. Bland annat aktörer som deltar i kommunalt befolkningsskydd har godkänts som användare av myndighetsradionätet (Virve) genom beslut av finansministeriet. Hittills har kommunerna inte ansökt om rättigheter att använda andra tjänster i säkerhetsnätet. Även om kommunerna framöver inte har någon skyldighet att använda tjänsterna i säkerhetsnätet, är de fortfarande användare av Virve-tjänsterna och utgör således en användargrupp i säkerhetsnätet.

Mot bakgrund av ovanstående ändringar kan det inte längre anses finnas någon grund för att Finlands Kommunförbund rf ska företräda räddningsväsendet och den prehospitala akutsjukvården i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. För närvarande har räddningsväsendet och den prehospitala akutsjukvården således ingen egen företrädare. Värt att notera är att kommunerna inte heller längre har några andra uppgifter som föranleder en

skyldighet att använda säkerhetsnätet. Därför utsåg inte Finlands Kommunförbund rf någon företrädare i delegationen för innevarande mandatperiod som börjar den 1 februari 2023 och slutar den 31 januari 2025. Under beredningen har det dock konstaterats att det är motiverat att förbundet deltar i delegationens verksamhet i egenskap av användare av tjänsterna i säkerhetsnätet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att säkerställa att även räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården har en egen företrädare i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. Det är viktigt att alla användargrupper och centrala aktörer som styr säkerhetsnätets verksamhet är företrädare i delegationen, så att behoven hos de myndigheter med säkerhetsansvar i samhället som använder säkerhetsnätet ska kunna beaktas och så att dessa myndigheter ska kunna delta i och påverka utvecklingen och styrningen av hur säkerhetsnätet och dess tjänster används.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 Förslag

I propositionen föreslås det att sammansättningen av delegationen för säkerhetsnätets verksamhet ändras så att även välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen ska vara företrädare i delegationen. Enligt förslaget ska dessa aktörer ha en gemensam företrädare i delegationen. Förslaget är motiverat med tanke på den roll och omfattning som dessa serviceaktörer har i egenskap av användare av säkerhetsnätet (se närmare i avsnitt 2 i propositionen). Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning får dock fortfarande utfärdas genom förordning av statsrådet och det kan till exempel bestämmas att det ska finnas flera företrädare.

Att företrädaren är gemensam innebär att den valda företrädaren samordnar och sammanjämkar de olika välfärdsområdenas samt Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens synpunkter som gäller delegationens verksamhet. Den valda företrädaren företräder alltså inte endast sitt eget välfärdsområde och dess intressen. Enligt förslaget är det välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen själva som tillsammans beslutar hur deras gemensamma företrädare i delegationen utses. Dessutom föreslås det att Finlands Kommunförbund rf ska fortsätta att ingå i delegationen.

Det föreslås även att paragrafens finska språkdräkt ändras så att utrikesministeriets namn ändras till att motsvara det nuvarande namnet. Detta föranleder inga ändringar i den svenska språkdräkten.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för de offentliga finanserna. Arbetet i delegationen utförs som tjänsteuppdrag och det betalas inget arvode till medlemmarna. Varje organisation står för sina medlemmars eventuella resekostnader. Delegationen för säkerhetsnätets verksamhet sammanträder cirka 4–6 gånger per år. Deltagandet i delegationens verksamhet bedöms således inte medföra betydande extra arbete eller behov av ytterligare resurser för välfärdsområdena, Helsingfors stad eller HUS-sammanslutningen.

Den viktigaste konsekvensen av förslaget är att räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården igen får den representation i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet som de bör ha i egenskap av användare av säkerhetsnätet, och därmed har möjlighet att som deltagare

i delegationens verksamhet påverka styrningen av användningen av säkerhetsnätet och av tjänsterna inom nätet. Detta främjar smidigheten och säkerheten i de praktiska funktionerna i tjänsterna.

5 Alternativa handlingsvägar

Social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet företräder den prehospitalkakutsjukvården och räddningsväsendet

Vid beredningen av propositionen har man övervägt ett alternativ där räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården skulle företräddas av social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet, som redan är medlemmar i delegationen. Social- och hälsovårdsministeriet är inom ramen för sina befogenheter ansvarig myndighet för den allmänna planeringen av den prehospitalkakutsjukvården och beredningen av lagstiftning, samt den myndighet som stöder och styr verkställigheten av lagstiftningen och har hand om den strategiska utvecklingen på detta område. Inrikesministeriet leder, styr och övervakar räddningsväsendet och bereder lagstiftning som gäller det. Med stöd av ministeriernas befogenheter skulle det således vara möjligt att social- och hälsovårdsministeriet företräder den prehospitalkakutsjukvården och att inrikesministeriet företräder räddningsväsendet i delegationen.

Såsom beskrivs ovan har räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården dock tidigare haft en egen företrädare i delegationen, nämligen Finlands Kommunförbund rf. För att den tidigare jämvikten i representationen ska kunna iakttas i så stor utsträckning som möjligt är det motiverat att räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården ska fortsätta ha en egen företrädare i delegationen.

Varje välfärdsområde och HUS-sammanslutningen utser en medlem till delegationen

Vid beredningen av propositionen har man även övervägt ett alternativ där varje välfärdsområde och HUS utser en egen företrädare till delegationen. Detta skulle dock ha en betydande inverkan på delegationens storlek, med beaktande av att Finlands Kommunförbund rf tidigare har varit den enda företrädaren för räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården. Delegationen består för närvarande av cirka 10 medlemmar. Om varje välfärdsområde och HUS utser en egen medlem till delegationen, innebär det att 22 nya medlemmar utses och delegationens sammansättning ändras till cirka 32 medlemmar.

Detta alternativ kan inte heller anses motiverat med beaktande av jämvikten i delegationens sammansättning eller räddningsväsendets och den prehospitalkakutsjukvårdens andel av användarna av säkerhetsnätet (se närmare avsnitt 2). Vid beredningen av propositionen har det bedömts att på slutrakan av det ännu pågående ibruktageandets av säkerhetsnätet kommer välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens andel av säkerhetsnätets verksamhets omsättning att uppgå till cirka 10–15 procent, ökningen av den totala omsättningen beaktad. Om varje välfärdsområde samt Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen skulle utse en egen medlem i delegationen, skulle cirka 69 procent av delegationens medlemmar företräda räddningsväsendet och den prehospitalkakutsjukvården. Andelen företrädare skulle således inte stå i rätt proportion till räddningsväsendets och den prehospitalkakutsjukvårdens andel av säkerhetsnätets verksamhets totala omsättning.

6 Remissvar

Inom den utsatta tiden lämnades sammanlagt 14 remissvar. Av remissinstanserna meddelade utrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Tullen och Suomen Erillisverkot Oy att de inte har något att yttra i ärendet.

Alla de remissinstanser som yttrade sig förhöll sig positivt till den föreslagna ändringen. Finlands Kommunförbund rf, Lieksa stad och Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab ansåg att Finlands Kommunförbund rf även i fortsättningen bör ha en plats i delegationen i egenskap av företrädare för kommunerna.

Satakunta välfärdsområde konstaterade i sitt utlåtande att den föreslagna ordalydelsen och motiveringen till den begränsar endast antalet företrädare för välfärdsområdena (gemensam = en) i delegationen. Valfärdsområdet anser det motiverat att bestämmelser om delegationens sammansättning utfärdas genom förordning av statsrådet och då kan det samtidigt föreskrivas om antalet företrädare för välfärdsområdena. Enligt Satakunta välfärdsområde är det mest ändamålsenligt att det finns en företrädare för välfärdsområdena från varje samarbetsområde.

De viktigaste förslagen har kompletterats med anledning av utlåtandet från Satakunta välfärdsområde så att det är tydligare att närmare bestämmelser får utfärdas genom förordning av statsrådet också i fråga om antalet företrädare för välfärdsområdena, med beaktande av att bestämmelsen i 17 § endast gäller delegationens minimisammansättning. Delegationens sammansättning kan således kompletteras också med andra medlemmar som anses behöva ingå i delegationen med tanke på en tillräcklig representation. Ett ökat antal företrädare kan komma i fråga till exempel om användningen av säkerhetsnätets tjänster hos en användare ökar betydligt. I tidigare beslut har statsrådet även gett delegationen möjlighet att bjuda in sakkunniga till sin verksamhet och till möten för att höras och att tillsätta beredande undergrupper som stöder verksamheten.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft våren 2024.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 17 § i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät (10/2015) 17 §
som följer:

17 §

Delegationen för säkerhetsnätets verksamhet

Som finansministeriets stöd vid den styrning och tillsyn som avses i 14 § finns delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, som statsrådet tillsätter för viss tid. Delegationen leds av finansministeriet och i delegationen ska det dessutom ingå representanter för åtminstone statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Försvarsmakten, Försörjningsberedskapscentralen, Finlands Kommunförbund rf och en gemensam representant för välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen. Delegationen har till uppgift att delta i beredningen av förordningar och föreskrifter som utfärdas och beslut som fattas med stöd av denna lag samt av andra ärenden som gäller den styrning och tillsyn av säkerhetsnätets verksamhet som avses i 14 §. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och mandatperiod samt uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 15 februari 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Kommun- och regionminister Anna-Kaisa Ikonen

Lag

om ändring av 17 § i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät (10/2015) 17 §
som följer:

Gällande lydelse

17 §

Delegationen för säkerhetsnätets verksamhet

Som finansministeriets stöd vid den styrning och tillsyn som avses i 14 § finns delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, som statsrådet tillsätter för viss tid. Delegationen leds av finansministeriet och dessutom är åtminstone statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, försvarsmakten, Försörjningsberedskapscentralen *samt* Finlands Kommunförbund rf företrädare i delegationen. Delegationen har till uppgift att delta i beredningen av förordningar och föreskrifter som utfärdas och beslut som fattas med stöd av *bestämmelserna* i denna lag samt av andra ärenden som gäller den styrning och tillsyn av säkerhetsnätets verksamhet som avses i 14 §. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och mandatperiod samt uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

17 §

Delegationen för säkerhetsnätets verksamhet

Som finansministeriets stöd vid den styrning och tillsyn som avses i 14 § finns delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, som statsrådet tillsätter för viss tid. Delegationen leds av finansministeriet och *i delegationen ska det dessutom ingå representanter för* åtminstone statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Försvarsmakten, Försörjningsberedskapscentralen, Finlands Kommunförbund rf *och en gemensam representant för välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen.* Delegationen har till uppgift att delta i beredningen av förordningar och föreskrifter som utfärdas och beslut som fattas med stöd av denna lag samt av andra ärenden som gäller den styrning och tillsyn av säkerhetsnätets verksamhet som avses i 14 §. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och mandatperiod samt uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .